

BERICHTEN EN VARIA

UIT DE OUDE DOOS.

Bij toeval kom ik in het bezit van een oud huismiddelboekje, dat tot titel heeft: *De Verstandige Hovenier over de twaalf maanden des Jaars*, aangeleid in den Jaare 1823 door *Wiebe Hielkes Sannes*.

Hierin staan, behalve vele andere „wetenswaardigheden” ook eenige hoofdstukken over de verzorging van de tanden en het slijmvlies. Het leek mij de moeite waard, dit ter kennis van de collegae te brengen; ook toen zag men het nut van adstringentia voor het slijmvlies in!

Hoofdstuk 13 dan handelt over *Voor de tanden*.

Voor losse tanden, die waggelen, Boonmos, in zure Wijn gezooden (gekookt) en daarmee de tanden gewassen sterktse en maakse vast.

Zap van roo aalbesien is ook goed of mirre in wijn gezooden en de mond daar mede gewassen is goed.

14. *Voor vuil en kwaad tandvlees.*

Met gestooten peper(!) het tandvlees gewreeven of Zalie (*Salvia officinalis* L.) bladen gepulveriseert en daarmee gewreeven of Roosmarijn (*Rosmarinus officinalis* L.) in azijn of zure wijn gezooden en daarmee de tanden gewassen.

15. *Om tandpulvers te maaken tot witte tanden.*

De tanden met fijn zout en gestooten peper gewreeven of Eyerchillen gepulveriseert is ook goed of Oostindische porcelein scherven(!) klijn gestooten en fijn gepulveriseert, dan in een doekje gedaan en daarmee gewreeven of aluin gepulveriseert en daarmee gewreeven.

16. *Om holle en kwaade tanden te doen uitvallen.*

Zap van de blaaden van versche schelkruid (scherpkruid? *Asperugo procumbens* L.) in de holle tand gedaan(?) doet die uitvallen of pit uit de galappel daar in gedaan doet die uitvallen of Zalarmoniac (amoniakzout) met sap van bilzen (*Hyocyanus niger* L.) vermengt en daarmee de tand gesmeerd doetse uitvallen of de wortel van hanevoet, boterbloem (*Ranunculus*) in de tand gedaan.

17. *Voor de tandpijn.*

Peper in een doepje in een aijeun (ajuin, kleine ui, *Allium cepa* L.)

gedaan en alzo gebraden(!) en dit propje aan de tand geleid. Men zal in een jaar geen tandpijn weder krijgen(!) of Bertram (Anacyclus officinarum Hayne) in azijn geleid of gezooden en warm in de mond gehouden is goed of sap van hondsdrif (Glechoma pederacea L.) of eertsveyl (dito) in 't oor(!) gedaan aan die zij daar de tandpijn is, is goed of knoflook (Allium Sativum L.) met wierook (!) en barsigt greenenhout in azijn gezooden en warm in de mond gehouden, dit stiet de tandpijn of Campher met azijn(!) in de mond gehouden.

De volgende hoofdstukken houden zich bezig met de mondholte in meer uitgebreide zin.

18. *Voor de mond. Voor de kwaade en vuille mond.*

Men zeit(!) dat vijfvingerskruid (Potentilla reptans L.) daar goed voor is of men moet hoorende doof zijn of de wortel van patientia-zuring, (Rumex Patientia L.) is daartoe zeer goed of goede woorden gegeven is ook zeer goed(!).

19. *Maar indien de Mond stinkt.*

Is goed Zalie hysoop (Hyssopus officinalis L.) en aluin op de helft in wijn gezooden en daarmee gegorgelt of klaverzuuring (Oxalis Stricta L.) in de mond gekoud of met sap van weegeblaaden (Plantago lanceolata L.) de mond gewassen of aloe met honing en wijn warm in de mond gehouden.

20. *Voor de bruin op de tong.*

Zap van moerbiesin met gerstewater gegorgelt is goed of met water van weegeblaaden gegorgelt of komkommers in schijven op de tong geleid of aluin in putwater(!) op de helft gezooden en in de mond gehouden en de tong geschrapt met een spaan van willigenhout.

De hovenier gaat dan over tot de keel, neus en ooren om dan af te dalen naar de andere deelen van het menschelijk lichaam om daar een even wonderlijke hoeveelheid recepten aan de hand te doen, die zooals gebleken, alle van plantaardigen oorsprong zijn. Zooveel het mij mogelijk was, zocht ik de latijnsche namen op met behulp van een bioloog, want die namen in onze taal wisselen naar gelang van de streek, waar ze gebruikt worden. Ik geef de spelling geheel zooals ze in het vergeelde boekje staat, sierlijke krullen en de hoofdletters, waarmee iedere zin begint, moet ik helaas achterwege laten.

G. F. M. SCHUTTE.

Bevorderd tot tandarts:

Mevrouw F. Felius geb. Bokma; J. A. Smit; H. A. van Donkersgoed en M. J. Son.

Gevestigd:

J. A. V. Arnolds, tandarts; Randweg 15 B Rotterdam.

**MEDEDEELINGEN AAN DE LEDEN DER NED.
MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING
DER TANDHEELKUNDE**

---

1. Het algemeen secretariaat der Maatschappij is gevestigd Willemsparkweg 40, Amsterdam, telefoon 21658.

---
2. Het Bemiddelingsbureau voor waarneming, assistentie en overname praktijk staat onder leiding van Mej. Chr. Dullemond, Heerenstraat 46, Utrecht. Alle aanvragen moeten dus aan dit adres worden gericht.

---
3. De Redactie van het Tandheelkundig Jaarboekje is gevestigd Willemsparkweg 40, Amsterdam.

---
4. Het Incasso-bureau van de Maatschappij staat onder leiding van Mr. G. H. E. Nord Thomson, Turfmarkt 8, Leiden.

---
5. De penningmeester van het Steunfonds der Mij. is Jan Visser, Keizersgracht 542, Amsterdam.

---
6. Aanvragen voor de ongevallen- en ziekteverzekeringpolis op de speciale Maatschappij-voorwaarden, moeten worden gericht aan de Directie der Verzekeringsbank: de Nieuwe Eerste Nederlandsche, Prinsessegr. 13, den Haag.

---
7. Den leden der Mij. wordt dringend verzocht geen persoonlijke besprekingen met een ziekenfonds te voeren, alvorens vooraf inlichtingen te hebben ingewonnen bij het Secretariaat der Maatschappij. — Dit voorkomt latere moeilijkheden!

**MEDEDEELINGEN INZAKE DE OFFICIËELE
TANDARTSENPOLIS DER NED. MAATSCHAPPIJ
TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE**

De Nederl. Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde arrangeerde door bemiddeling van onze firma een speciale „Tandartsen-Polis” bij de Verzekeringsbank „De Nieuwe Eerste Nederlandsche.”

Deze polis dekt op bijzonder ruime en gunstige voorwaarden de ongeschiktheid tot uitoefening der tandheelkundige praktijk.

Omtrent de groote beteekenis en het bijzondere karakter dezer verzekering lichten wij U, zonder eenige verplichting Uwerzijds, gaarne volledig in.

Wendt U zich dus vrijblijvend tot onderstaand adres.

HÖRCHNER GÖTZEN & OLIE
Keizersgracht 523 — Amsterdam.

Telefoon 47755, 47756, 47757.

Bijkantoor Utrecht: Dir. A. Niekerk - Oude Gracht 56bis
telefoon 16093